

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16-17 листопада 2023 р.). Київ : Інститут землекористування НААН України, 2023. 290 с.

Видання містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the IV International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.)

ISBN 978-6178102-88-3

© Інститут землекористування НААН України, 2023
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Vynohradenko S.O., Anopriienko T.V., Dombrovska O.A. An effective land management mechanism as a guarantee of balanced development of land use in territorial communities	22
Koshkalda I.V., Riasnianska A.M., Smyrnova S.M. International experience of forestry lands inventory.....	25
Гуторов А.О. Сучасна парадигма теорії земельної ренти.....	27
Кучер А.В. Економіка мілітарної деградації ґрунтів: виклики та перспективи на шляху до сталого землекористування.....	31
Ясінецька І.А., Кушнірук Т.М. Інтереси держави, територіальних громад, підприємницьких структур та громадян у процесі управління земельними ресурсами.....	34
Башинська Ю.І. Проблематика відновлення туризму на замінованих територіях.....	37
Водянко С.І. Реквізиції земельних ділянок в умовах воєнного часу.....	40
Йотка Б.М., Прокопенко Н.І. Управління земельними ресурсами в умовах децентралізації.....	42
Маївка М.С., Бутенко Є.В. Науково-методичні підходи до оцінки екологічних збитків завданих земельним ресурсам України внаслідок військової агресії.....	44

Парчук І.О., Бутенко Є.В. Управління земельними ресурсами під час воєнного конфлікту та після його завершення.....	47
Самченко В.В., Кошель А.О. Картографічне моделювання оцінки змін земельних ресурсів під впливом воєнних дій.....	50
Степчук Я.А. Економічна доцільність лісовідновлення в умовах воєнного стану.....	52
Черкасов О.В., Смоляк С.О. Напрями післявоєнного відновлення земель України.....	55
СЕКЦІЯ 2. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	
Hebryn-Baidy L., Rees W.G. Temporal analysis of land surface temperature dynamics in response to the trajectory of urbanization.....	59
Sopov D.S., Sopova N.V., Mokierova N.V. Regarding the method of determining the environmental danger coefficient of agricultural land use in the territorial community.....	61
Крупін В., Завалінська К., Войцеховська А. Бізнес-моделі покращення якості сільськогосподарських ґрунтів....	63
Новаковська І.О., Береза О.В. Сучасні аспекти формування територіальногорозвитку столиці України та столичного мегаполісу.....	67
Молдаван Л.В. Соціалізація земельних відносин як чинник сталого землекористування.....	70

Боцула О.І., Головіна О.Л. Еколого-економічний підхід до оцінки збалансованого землекористування.....	75
Колганова І.Г. Заходи із захисту та охорони земель в сучасній документації із землеустрою.....	77
Одарюк Т.С. Основні сучасні напрями територіального (просторового) сталого землекористування.....	81
Рибіна О.І., Горлов О.А. Удосконалення організації використання земель сіськогосподарського призначення.....	83
Ярова І.Є. Організаційно-економічний механізм сталого просторового лісогосподарського землегосподарювання: теоретико-методологічний аспект.....	86
Бусленко Г.М., Бречко З.М. Екологічне оцінювання структури земельних ресурсів Рівненської області.....	89
Вишневський Д.С., Малимон. С.С. Рекультивация порушених земель в Україні.....	92
Волонтир А.В. Еко-індустріальні парки як механізм покращення сталого землекористування.....	95
СЕКЦІЯ 3. МІСТОБУДІВНА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ РОЗУМНИХ МІСТ	
Кушовська О.В. Формування відомостей про об'єкти нерухомого майна для відображення в єдиній державній електронній системі у сфері будівництва.....	99

Шаталова Ж.О.	
Принципи формування доступного життєвого простору в «зеленому» будівництві.....	101
Гурін О.Г.	
Енергоефективність як ключова передумова розвитку розумного міста.....	104
 СЕКЦІЯ 4. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ. ЗЕМЛЕУСТРІЙ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	
Новаковська І.О., Новаковський Д.Л.	
Історичні ареали міст, їх формування та землеустрій	108
Рибіна О. І., Кочережченко Я.М.	
Особливості європейського досвіду функціонування ринку землі та його перспективи в українських реаліях	111
Бовш А.В., Бутенко Є.В.	
Землевпорядне забезпечення просторового розвитку населених пунктів	114
Конопляник М.І., Бутенко Є. В.	
Формування інституту обмежень і обтяжень в Україні.....	116
 СЕКЦІЯ 5. МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ ТА ЯКОСТІ ҐРУНТІВ	
Wieliczko B.	
Soil quality in the current EU policies	120
Грищенко В.О., Крупко Г. Д.	
Моніторинг показників родючості ґрунтів Рівненської області.....	122
Грищенко О.М., Демчишин А.М., Хмарська Ю.Ю.	
Динаміка показників родючості ґрунтів Львівської області.....	128

Куришко Р.В., Чечель В.В. Моніторинг земель та родючості ґрунтів в Україні в умовах війни.....	132
Форосяна Н.П., Палієнко О.О. Дослідження структурно-механічних властивостей ґрунтів з використанням УВКП.....	135
Коваль І.І. Моніторинг якості ґрунтів Рівненщини.....	138
Марку В.Ф., Бутенко Є.В. Деякі положення моніторингу земель та якості ґрунтів.....	141
Уманчик І.О., Бутенко Є.В. Застосування фотограмметрії для цілей агромоніторингу.....	144
Щербак О.О., Прокопенко Н.І. Моніторинг у сфері землекористування.....	148
 СЕКЦІЯ 6. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ ТА ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ	
Malashevskiy M., Tarnopolskiy A., Malashevskaya O. Land consolidation as a tool for the spatial improvement of territorial communities.....	151
Bulakevych S. The transformative role of artificial intelligence in cadastral systems.....	153
Бондаренко І.В., Скляр Ю.Л. Оцінка ефективності землеустрою природно-заповідних територій: проблеми та перспективи.....	156
Гладченко М.В., Прокопенко Н.І. Законодавчо-методичні та організаційні проблеми відведення земельних ділянок для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів передачі електричної та теплової енергії.....	159

Івасик А.С., Прокопенко Н.І. Дослідження основних проблем організації та використання земель природно-заповідного фонду.....	163
Каргашова А.А., Прокопенко Н.І. Нормативно-правові аспекти встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в Україні.....	165
Литовченко І.О., Кошель А.О. Удосконалення грошової оцінки земель на території Білоцерківської міської територіальної громади з використанням геоінформаційних систем.....	168
Никонець В.С., Бутенко Є.В. До питання розвитку земельного кадастру та оцінки земель в Україні	171
Остра К.В., Прокопенко Н.І. Особливості проведення інвентаризації землі.....	175
Пивоварова А.О., Бутенко Є.В. Земельний кадастр: сучасний стан та перспективи розвитку.....	178
Яримчук В.С., Бутенко Є.В. Напрями розвитку земельного кадастру та оцінки земель.....	181
СЕКЦІЯ 7. ЗАСТОСУВАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ	
Сахно Є.Ю., Коваленко С.В. Інтеграція систем визначення координат досліджуваних об'єктів та дешифрування космічних знімків.....	184
Дорош А.Й., Салюта В.А. Ідентифікація та моніторинг сільськогосподарських земель, що не обробляються внаслідок бойових дій.....	186
Нестеренко С.В. Супутникова радіолокація для досліджень гребель ГЕС України....	189

Петрова О.М., Живюк Р.Р., Якимчук Д.М. Геоінформаційні технології та картографічне моделювання при здійсненні землеустрою	191
Русіна Н.Г., Трохимчук О.М. Геоінформаційні технології в лісовому господарстві.....	194
Харитоненко Р.А., Мельник Д.М. Геоінформаційні системи при класифікації обмежень у використанні земель, які зазнали впливу воєнних дій.....	197
Кабанець А.Р. Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення.....	202
Качановський О.І., Федькевич Д.П. Геоінформаційне моделювання міських островів тепла.....	205
Кравчук А.М. Геоінформаційне моделювання водоохоронних зон на прикладі Бориспільського району	208
Крутій С.Ю., Поволоцька О.Ю., Качановський О.І. Моніторинг пожеж в природних екосистемах із застосуванням даних дистанційного зондування.....	210
Левченко В.О., Бутенко Є.В. Застосування лідарного сканування при створенні цифрової моделі рельєфу.....	214
Лесковець Р.М., Степанюк Д.В., Качановський О.І. Використання платформи Global Forest Watch для моніторингу лісових ресурсів.....	216
Мальков П.І., Бутенко Є.В. Класифікація безпілотних систем та їх ефективність для землеустрою.....	220
Михайлик К.О., Москаленко А.А. Геоінформаційне моделювання підбору земельних ділянок для складування відходів, що утворились внаслідок воєнних дій.....	223

СЕКЦІЯ 8. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗЕМЕЛЬ

Клиновий Д.В., Петровська І.О.

Сутнісні ознаки земельних ресурсів як природно-ресурсних активів..... 227

Братінова М.В., Вакуленко В.Л.

Особливості розвитку земельного ринку та його вплив на продовольчу безпеку..... 230

СЕКЦІЯ 9. МЕЛІОРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ І МЕЛІОРАТИВНІ ЗАХОДИ

Öner Çetin

Problems in the use of soil and water resources in Türkiye and Sustainable Use Strategies 234

Алексеєнко М.В., Хмарська Ю.Ю., Дьомкін А.С.

Меліоративні заходи щодо нейтралізації реакції ґрунтового середовища..... 239

Вишневський Д.С., Кушнірук О.М.

Сучасний стан меліорації земель в Україні..... 243

Косюхно Ю.А., Бутенко Є.В.

Меліорація земель і меліоративні заходи в Україні..... 245

Степанчук О.С.

Меліорація та види меліорації земель..... 248

СЕКЦІЯ 10. АГРАРНА І ЗЕМЕЛЬНА ПОЛІТИКА, ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРОДОВОЛЬСТВА, СІЛЬСЬКИЙ РОЗВИТОК

Kryvda O., Koliada V.

Management of resource potential as a factor of successful operation of agricultural enterprises..... 250

Гонтарева І.В. Трансфер знань підприємцям агропромислового комплексу в поствоєнний період.....	252
Курильців Р.М., Миронов О.В. Роль оціночної інформаційної моделі у впровадженні масової оцінки земель в Україні.....	255
Сакаль О.В., Тарасенко А.В., Олішевський В.В. Державний контроль за використанням та охороною земель: виклики в умовах євроінтеграції України.....	258
Дудяк Н.В., Баруліна І.Ю. Ключові фактори досягнення рентабельності локальних ферм, заснованих на моделі регенеративного землеробства	260
Мішенін Є.В. Продовольча безпека в системі сталого розвитку сільського господарства	263
Сидорук Б.О., Сидорук Г.П. Формування стратегічних пріоритетів сталого сільськогосподарського землекористування на загальнодержавному рівні.....	266
Біда П.І., Кийко Н.М. Перспективи аграрної політики ЄС в Україні.....	269
Вакуленко В.Л., Сметан Д.С. Управління виробничими процесами сільськогосподарських підприємств з використанням блокчейн технологій в умовах забезпечення продовольчої безпеки.....	272
Вакуленко В.Л., Мялковський В.А. Управління витратами виробництва сільськогосподарської продукції в умовах забезпечення продовольчої безпеки.....	275
Пересоляк В.Ю., Радомський С.С. Актуальні питання управління земельними ресурсами колективних сільськогосподарських підприємств в пореформений період.....	277

Риковська О.В. Агроекологічний перехід для формування сталих агропродовольчих систем.....	281
Корнійчук Т.А., Сяovej Л. Інформаційне забезпечення сільськогосподарських підприємств України та Китаю, як складова формування їх експортного потенціалу...	284
Полюхович Л.В., Бутенко Є.В. Організація території та формування земельної ділянки під закладання багаторічних насаджень в умовах Полісся	286

4. Звіт про виконання проектно-технологічних та науково-дослідних робіт (заключний) у 2020 році / Львівська філія ДУ «Держґрунтохорона». – Оброшино, 2021. – 115 с.

Monitoring of soil fertility indicators Lviv region

Abstract. The results of the agrochemical state of the soils of the Lviv region are highlighted and the dynamics of changes in exchangeable acidity, humus content, mobile compounds of phosphorus and potassium, easily hydrolyzed nitrogen over the last 15 years of agrochemical certification of agricultural lands are given.

Куришко Р.В.

старший викладач

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

Чечель В.В.

Здобувач групи 193ГЗбд_21

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ ТА РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

За даними моніторингу, стан земель та родючості ґрунтів цілком задовільний. Однак існують регіональні відмінності, так як найбільш родючі ґрунти розташовані в південних областях України, а найбільш деградовані в північних та центральних областях. Раніше це питання було не таким нагальним, але на сьогодні дане питання потребує негайного вирішення, адже Україна має найбільший запас родючих ґрунтів в світі, за допомогою яких вирощується екологічно чиста продукція.

Взагалі, родюча земля – справжній скарб України і світу, адже третина світових площ чорноземів належить нашій країні. Внаслідок військових дій найбільше постраждали верхні та найродючіші шари ґрунту. За підрахунками Української природоохоронної групи, з початку широкомасштабної атаки Росії близько 34% території України є територією, що зазнала прямої військової агресії, де існувала небезпека, систематичне порушення верхнього шару ґрунту або забруднення [1].

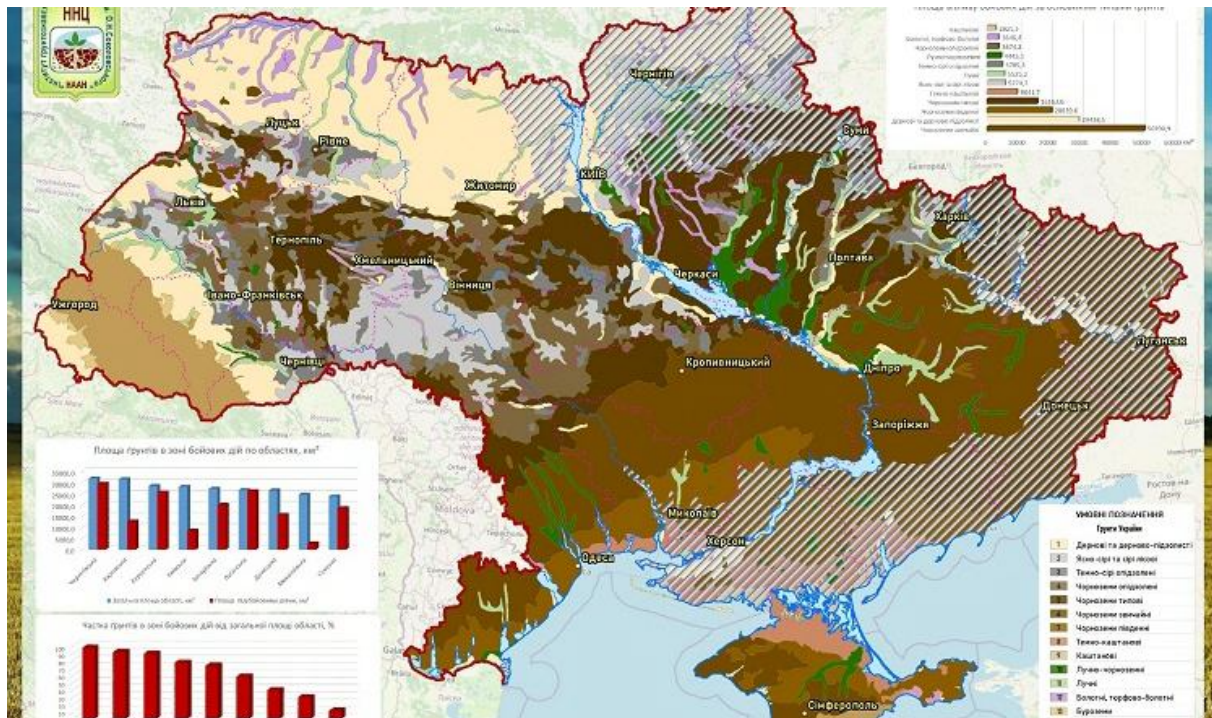

Рисунок. Вплив воєнних дій на ґрунти України [2]

Наслідки війни для ґрунтового середовища часто недооцінюються, порівняно з втратою людських життів та інфраструктури ґрунт виглядає найменш важливим, але погіршення його якісних характеристик може призвести до глобальних проблем [3]. Ґрунт відновлюється досить повільно: природна швидкість відновлення родючого ґрунту становить один сантиметр кожні сто років [1]. Проте ґрунти можуть з часом взаємозалежно відновлювати свої функціональні властивості та підвищувати продуктивність залежно від типу ґрунту, типу військово-технічного впливу та ландшафтних умов території.

В Україні з 24 лютого 2022 року відбуваються повномасштабні бойові дії з порушеннями ґрунтового покриву.

Ці порушення поділяють на дві умовні групи: основні - прямі механічні деформації ґрунтового покриву: теплове забруднення; завал поверхні Вторинний – внаслідок невиконання заходів післявоєнної відбудови – паводків, засолення, ерозійних процесів, термічного зносу, тощо. Військові дії викликають ряд механічних, фізичних і хімічних впливів на земний покрив. Ці впливи призводять до руйнування структури та функції ґрунтової екосистеми, що призводить до погіршення фізичних і геохімічних властивостей. Знищення рослинності, порушення ґрунтового покриву, нестача природної вологи та опустелювання, втрата біорізноманіття є поширеними наслідками військового та антропогенного стресу. Адже через антропогенний вплив багато земель втрачають свою родючість.

У результаті різного стресу для ґрунтів рівень їх біорізноманіття значно знижується, що, у свою чергу, впливає на популяції та види, а втрата біорізноманіття посилюється змінами структури та функції ландшафту [3].

Механічні впливи деформують ґрунтовий покрив, що призводять до порушення структури ґрунту під час переміщення військової техніки, переміщення військ, будівництва територій охорони та програми розмінування. Наслідками цього впливу є ущільнення, заболочування, викид в атмосферу різних викидів шкідливих елементів та забруднення території продуктом бойових дій.

Основним механічним впливом на ґрунт є ущільнення, яке пошкоджує гумусовий шар, що має прямі негативні наслідки, такі як порушення водного балансу ґрунту та спричинення розвитку вітрової та водної ерозії, яка посилюється в наслідок активного вирубування лісів. Руйнування структури ґрунту є результатом переміщення частинок одного шару відносно іншого під впливом військово-технічних навантажень. Внаслідок ущільнення ґрунту знижується здатність рослин адаптуватися до зміни клімату, посушливих умов і нестачі вологи.

Водночас ущільнений механічним впливом ґрунт стане більш стійким до інших військово-технічних впливів в умовах постійної нестачі вологи для виробництва.

Хімічний вплив. Змінюються хімічні параметри ґрунту. Насамперед, рН, катіонний обмін і вміст гумусу в результаті поступова деградація ґрунту. Також підвищується концентрація токсичних хімічних речовин, утворюються різні локальні ландшафтні та геохімічні аномалії. Як наслідок, ці землі стають непридатними для використання в довгостроковій перспективі.

До хімічних забруднювачів належать моторні палива, мастила, розчинники, відходи гальванічних виробництв, залишки вибухонебезпечних речовин, дезактиватори, важкі метали та їхні сполуки, радіоактивні речовини тощо [4].

Не зважаючи на війну, родючість ґрунту можна відновити. Це потребує відродження національної програми раціонального використання та охорони земельного покриву та надання їй статусу національної. Метою цієї програми є створення умов для збалансованого розвитку ґрунтового покриву та запобігання негативному впливу на ґрунти країни. Ця програма забезпечить принципово новий тип сталого (економічного) землекористування для країни, поєднуючи антропогенний тиск із відновленням ґрунту та його природним потенціалом для повноцінного продуктивного та екологічного функціонування.

Крім того, необхідно запобігати екологічним ризикам, пов'язаним з підкисленням, засоленням, осолонцюванням, втратою біорізноманіття та забрудненням. Важливо покращити природне середовище, умови праці та життя сільського населення і, в цілому, привабливість аграрного сектору для молоді зокрема [5].

Список використаних джерел

1. Земля у вогні. як війна впливає на ґрунти: <https://zn.ua/ukr/ECOLOGY/zemlja-u-vohni-jak-vijna-vplivaje-na-grunti.html>
2. НААН розробила карту щодо впливу воєнних дій на ґрунти: <https://agrotimes.ua/agronomiya/naan-rozrobyla-kartu-pro-vplyv-voennyh-dij-na-grunty/>
3. Вплив війни росії проти України на стан українських ґрунтів. Результати аналізу / О. Голубцов, Л. Сорокіна, А. Сплодитель, С. Чумаченко – Київ: ГО “Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2023. – 32 с.
4. Чи можна вилікувати ґрунт від війни — відповіді на найпоширеніші запитання: <https://kurkul.com/spetsproekty/1423-chi-mojna-vilikuvati-grunt-vid-viyni--vidpovid-na-nauposhirenishi-zapitannya#:~:tex>.
5. Верховної Ради України «ГОЛОС КРАЇНИ»: як зберегти та примножити родючість ґрунтів України: <http://www.golos.com.ua/article/296709>

Monitoring of lands and soil fertility in Ukraine in the conditions of war

Abstract. Studies of military actions in Ukraine for the soil of the country are being considered. It is noted that the highest and most fertile layers of the base, which are key to the production of environmentally friendly products, were the most affected. The main mechanisms of influence of hostilities on the base are mechanical and chemical influence. The mechanical impact of impact on soil compaction, waterlogging, emissions of various toxic elements into the atmosphere and contamination of the territory by products of hostilities. Chemical exposure leads to changes in the chemical parameters of the foundation, such as cation exchange and humus content, as well as to an increase in the concentration of toxic chemicals. As a result of this result, the fertile ground is reduced.

Форосяна Н.П.

к.пед.н., доц.

Державний торговельно-економічний університет

м.Київ, Україна

Палієнко О.О.

к.тех.н., доц.

Державний торговельно-економічний університет

м.Київ, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-МЕХАНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ҐРУНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ УВКП

Актуальність досліджень. Для того, щоб створити якісний дизайн-проект майбутнього саду необхідно вивчити існуючі умови, в яких буде рости і розвиватися Ваш сад. Це самий перший крок на шляху до створення саду. Які ж заходи і вишукування можуть знадобитися для проекту ландшафтного дизайну? Один з них аналіз ґрунту, який дозволяє отримати характеристику існуючих на ділянці ґрунтів, проаналізувати плодючість ґрунту, його механічний склад, рівень забрудненості. За результатами аналізу ґрунту може коректуватися асортиментний перелік рослин, придатних для наявних ґрунтових умов.